

„EDINOST“

Izhaja enkrat na dan, razun nedelj in praznikov; ob 4 uri popoldne.

Naročnina znaša:

za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za en mesec 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložne naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nvc.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nvc.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč.

Oglasi

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslani, osmrtnice in javne zahvale domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Ne frankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carinija št. 12. Upravništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadstr.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Za slovensko bogosluženje.

Govor posl. Andrijičiča v seji deželnega zbora istrskega dne 15. julija 1902. povodom razprave o predlogu posl. Cleve gledč liturgičnega jezika.

(Zvršetak)

Dr. Cleva je omenjal odlok sv. Kongregacije, po kateri bi imela staroslovensčina pravico samo v onih cerkvah, kjer se je rabila 30 let nepretrgoma. Resnica je in dotični stavek se glasi: »invaluisse et reapse vigere triginta saltim abhinc annis«.

Ali to je rečeno na korist staroslovensčine, v misli, da bi moglo biti cerkva, v katere se je v novjšem času uvedla glagolica, a katere so bile poprej latinske, in se za take slučaje skrajšuje rok zastarelosti. — Ali takega slučaja ni, gospođa moja, da bi bila kje glagolica iztisnila latinico; nasproti temu pa je neštevilno slučaje, kjer se je v novjšem času protizakonito in nasilno uvela latinica v mnoge istrske cerkve, kjer je pravno obstajala staroslovensčina. Sv. stolica je opustila v onem odloku redni dalji rok zastarelosti od 40—100 let, kjer bi to moglo biti glagolici na korist; dočim ga je skrajšala na 30 let, kjer bi daljši rok služil na škodo glagolice. Tako se ima tolmačiti oni odlok, ker bi sicer ne imeli smisla izrazi: »pro sua erga Slavos paternam sollicitudine« ali »ex indulgentia speciali«, ki se čitajo v onem odloku. Sv. stolica ni imela in ni mogla imeti namena, da bi žalila hrvatski in slovenski narod in ga tirala v vihar pogubnih duševnih borb. Lev XIII. piše v enciklici »Grande munus«:

»Ciril in Metod sta umrla, ali z njiju smrtjo ni izginila, niti se zmanjšala očetovska skrb rimskih papežev za slovanske narode. Liburnjani so si za svojo vstrajnost v veri in za znamenite usluže stekli posebno milost in priznanje izjave pohvale od Ivana X., Gregorja VII., Gregorja IX., Urbana IV. Radi tega uvidevamo, da je Boga hvaliti, ker nam se nudi prilika, da ugodimo slovanskemu plemenu in da delamo na njegovo splošno korist, gotovo z ne manjšim prizadevanjem od onega, ki se je v vseh časih opazalo na naših prednikih«.

Tako piše veliki Lev XIII. o našem narodu, kateremu hočete vi vskratiti sveto besedo, v kateri se svete tajnosti opravljajo po njega cerkvah.

Ne treba niti izgubljeni besedi, da dokažem pravico našega naroda po Istri do

posvečene glagolice. To je vsestransko dokazal bivši poslanec preč. g. dr. Volarič v svoji interpelaciji od l. 1892., a nekaj pridodaja k temu tudi moja današnja interpelacija. Dovolj je, da omenim, da je bilo še koncem 18. stoletja v poreški škofiji 19 glagolskih kapelanij, da se je tukaj v istem Kopru, v katerem zborujemo, rabila glagolica v cerkvi sv. Gregorja in v cerkvi sv. Tomaža. Glagolica je bila po vsej Istri razširjena v cerkvah in sploh v vsem javnem življenju. Velel pomanjkanja cerkvenih knjig in pomanjkanja svečnikov, ki bi poznali glagolico, odstopila je leta v cerkvah mesto živečemu jeziku, v katerem se je vršilo vse, kar se je pevalo ali pa glasno čitalo. Živeči jezik bil je torej, nehoté namestnik staroslovensčine v naših cerkvah; ko pa imamo sedaj glagolski misal in svečnikov, ki so pripravljani uporabljati ga, moralo bi se zopet vspostaviti prejšnje pravno stanje, a ne vsiljevati latinice v cerkve, kjer se je ni rabilo nikdar.

Pravo naroda do staroslovensčine se ni izgubilo, niti se ne more izgubiti. Kaj je mogel narod storiti proti onim, ki so mu latinico vsilili v cerkve? Zapovedati? — ni pomagalo; zahtevati staroslovensčino? — ni koristilo; zapirati svečniku-latinicu cerkvena vrata? — to bi narodu odpiralo ječe. In tako je moral narod trpeti: trpeti, molčati in Boga moliti — ali »non valenti agere non currit praescriptio«!

Vivarate sebe in narod, ko trdite, da glagolica nosi v cerkvi drug obred ali celo drugo vero, ker je glagolica ravno ona, ki predstavlja rimsko cerkev kakor vesoljno. Po veri in po obredu je staroslovensko bogoslužje rimsko, a po jeziku katoliško. (Zastopniki večine so ves čas prihajali in odhajali, se glasno razgovarjali, ropotali z vratni — sedaj pa so še posebno močno ropotali.)

Dr. Cleva je rekel, da si je škof Mahnič hotel s sinodalnimi odloki prisvajati prava, ki pripadajo jedino sv. Stolici. To je težka obtožba, ki pada tudi na vse one učene može, ki so prisustvovali sinodi. Med temi je bilo tudi takih, ki pripadajo vaši stranki, a ti ljudje ne bi bili molčali, kakor so v resnici molčali in molče, ako bi se bil škof Mahnič postopil kaj ukreniti, kar spada v kompetenco sv. Stolice, ali da bi bil med glagoljske župnije prišel tudi one, katere bi

kakor vsi dnevi one jeseni. Ni še bilo slabega vremena, in oblačnega neba, ni mrzlega vetra, a kamo-li dežja. Stari ljudje se niso spominjali tako krasne, stalno lepe jeseni.

Drevesa v gozdih, ki so pokrivali brda ob cesti, so bila že na pol gola. Listje se je na njem porumenilo in pordečilo, a lahki jesenski veter je je tresel z najmanjšim pišem z vej in je raznašal. Na polju niso imeli kmetje nikakega dela. Zemlja je bila od suhe jeseni trda in neprikladna za oranje. Kmetje so žaljno pričakovali izdatnega dežja, ki bi omehčal tla za plug, da bi mogli sejati semena pred zimo. Tudi ceste niso bile žive, prav kakor poleti. Bilo je videti zagorske kakošarje, ki so na jednovprežnih vozovih ali pa peš šli s svojo perotnino v Zagreb, ali dečake, ki so na malih vozičkih, katere jih delajo seljaki sami, vozili beli pesek v glavno mesto, kjer ga ponujajo po hišah na prodaj, kakor »beli pesek« za ribanje. Srečavali so na potu tudi nekoliko kmeških skupin, moških in ženskih skupaj, ki so šli, sodé po njihovem razgovoru, v občino ali na sodišče, da bi se tam pravdali, ker imajo ravno čas za to.

Na ovinku vrhu Susjeda je zapihljaval ostrejši veter, prihajajoči od Ivančice. Oko-

bile latinske. Dr. Cleva in vsakdo naj ve, da so vsi sinodalci jednoglasno potrdili opis glagolskih in latinskih župnij, kakor so ga objavila »Acta synodi Veglensis«.

Reklo se je, da se v cerkev uvaja politika. Res je. Ali ne branitelji staroslovensčine, katero so vekovi posvetili, ampak oni, ki jo, zlorablajoči svojo oblast, tirajo iz naših cerkva: ti nosijo politiko v cerkev! Kdor proganja glagolico, je sposoben proganjati vsak obredni jezik, ker, ako proganja staroslovensko bogoslužje, ki je rimskega obreda, kako ne bo proganjal onih liturgičnih jezikov, ki so drugega in ne rimskega obreda?! Do tega se prihaja, ako se sv. Cerkev identificira z latinskim jezikom! Prav nič čudno ni torej, ako je narod, ko vidi, da od svojih svečnikov ne more poslušati službe božje v staroslovenskem jeziku, prisiljen iskati si svečnike drugih obredov, ki mu z istim veroizpovedanjem vračajo v cerkev tudi njegovo pravo — od rimske sv. Stolice tolikokrat posvečeno staroslovensčino! Ali čemu, v kako korist se zatira to naše starodavno pravo? Kaj briga vas to, v kakem jeziku se opravlja božja služba po naših cerkvah? Pojdite v Italijo latinizirat, ako Vas je volja. Palermo dočet! Tam imate, kakor čujem, 60—80 tisoč Italijanov, kateri nočejo nič slišati o latinskem jeziku, niti za rimski obred v cerkvi, temveč se držijo vzhodnega obreda in grškega jezika ter imajo dva ali tri škofo! Tam imate široko polje za svojo latinizacijo, a nas pustite na miru! Staroslovensko bogoslužje je pravi angelj varuh sv. vere v našem narodu. Versko čustvo se v našem narodu slabi ravno v tisti meri, kakor ga razarodujete in poitalijančujete: in ako je v našem narodu kaj hudobije, nenravstvenosti in nepobožnosti, izvira vse to od todi. Kletvina, nezvestoba, mržnja proti sv. Očetu zjedineni Italiji na ljubo, zasmeševanje pobožnosti, zanemarjanje verskih dolžnosti itd.: vse to so prekomarska jabolka, vržena potom italijanizacije med naš dobre in poštene narod. Sedaj pa nam hočete poitalijančiti še cerkve! Dovolj je bilo te igre!

V vaše ne segamo — po vaših cerkvah poslužujte se latinskega jezika, katerega vam mi hvalimo, dokler ga nam ne usiljete — ali svoje pravo bomo branili do zadnjega

lica se je odpirala vedno bolj. Prostrana strnišča in zelene livade so se razkrivale v nedogled, a na obronkih planine so se svetili beli vlastelinski dvori, kateri dajejo poseben čar tej zagorski strani. Ti dvori so bili do pred kratkim slava Zagorja, duša njegovega življenja in up njegove bodočnosti, ali sedaj se ti zde kakor beli grobovi, v katerih ostanki starodavnih plemiških rodov čakajo svojo skorajšno propast, svoj grob.

»Se li vidi Deli-dvor?« je vprašal Branimir grofica.

»Glejte ravno tam!« je pokazala grofica s pahljačo. »Izza dreves na onem obronku štrle stolpiči kviško. Ste-li zapazili?«

»Da, sedaj vidim.«

»To je Deli-dvor!« je rekla grofica.

»Jaz vidim na altani Melito, kako nam maha z robcem!« se je pošalil grof, ki je poslušal razgovor med grofico in Branimirom. Branimir se je nasmehnil.

»Ah, Melita!« je vzdihnil po tiho in spustil pogled pred-se. Grofica ga je pozorno pogledala, kekor da bi prežala nanj. Čuden nasmeh, na katerem se je opazala radovednost in iznenadenje, jej je preletel obraz.

»Kaj je z Melito? Zakaj ste vzdihnili?« je vprašala grofica zvito.

dih in je potem izročimo v varstvo našim potomcem, da nam je čuvajo, kakor biser, da je ljubijo, gojijo ter da se nam narod odrešuje po njem! A ona oskrunjena roka, ki se je dvignila na to našo svetinjo in je po cerkvah našega naroda zabranjevala službo božjo na staroslovenskem jeziku, odgovarjala bo pred Bogom za zlo, katero je storila, za pohujšanje, katero je povzročila in še povzročuje med bogeljubnim in pobožnim nam narodom, rušé v njem dušni mir in gazé posvečena mu prava. Blažene kosti sv. Cirila, ki počivajo v katoliškem Rimu, pak priprošnja in zaščita svete Sedmorice naših učiteljev in posvetiteljev: Cirila, Metodija, Gorazda, Klimenta, Nahuma, Angelarija in Save provzročijo, da med nami ne izgine sveta dedščina, katero so nam zapustili, da jo ohranimo in obranimo »ot ruke vsih nenavideštih nas« in da se po cerkvah hrvatsko slovenskega naroda v Istri bo zopet razlegala, kakor se je do nedavno: »Slava na višnjih Bogu, a na zemlji mir človekom blagovoljenija«.

* * *

Gospod posl. Andrijičič in tovariši se stavili v seji dne 15. julija nastopni predlog proti predlogu ital. posl. dr. Cleve:

Deželni zbor istrski

a) svečano potrjuje neoporečno zgodovinsko pravo hrvatsko-slovenskega naroda v Istri do jedinega obrednega staroslovenskega jezika v njegovih cerkvah;

b) protestuje proti nezakoniti in prisiljeni latinizaciji raznih cerkva hrvatsko-slovenskega naroda v Istri, izvrševani v najnovjši dobi po tržaško-koperski, a posebno še v poreško-puljski škofiji;

c) prosi, da bi sv. Zbor za obred trajno zavaroval spoštovanje tega prava hrvatsko-slovenskega naroda v Istri, vspostavil staroslovensčino v cerkve, od kjer je bila odstranjena ter strogo naložil škofom in svečeništvu, da se nima več kršiti to narodno pravo;

d) pozivlja e. k. vlado, naj bo nasproti temu vprašanju povsem nepristranska ter da ne sme povespeševati latinizacije staroslovenskih cerkev, kakor je to delala dosedaj, a tako tudi ne onih, ki izhajajo od staroslovenskih;

»Moram vzdihovati... težko mi je!« je rekel Branimir in s prisiljenim nasmehom na obrazu pokazal z roko na srce.

»Na srečo?« je vprašala hitro grofica.

»Da, na srečo!« je pritrdil Branimir in pogledal grofico nekako žalostno.

»Vi ljubite?«

»Do blaznosti!« je vzdihnil Branimir. »Grofica! Vi mi morate pomagati!«

»Pri Meliti?«

»Da... pri njej in pri njenih roditeljih.«

»Vi se jej hočete razodeti, zaprositi jo?« je vprašala grofica dalje.

»Tako je! Negotovost me ubija... Razburjen sem do skrajnosti, a trpim neopisno... Jaz ne morem dalje prenašati tega.«

— Branimir je govoril iskreno, brez pretiravanja. Grofica ga je le poslušala in se čudila sama pri sebi. Ta Melita je res prava čarovnica. Kaj je napravila v trenutku iz tega mladega človeka, ki je bil materijalist od glave do pete, kateremu so se najlepše in najmamljivejše deklice v nakani, da ga pridobé za-se, približevale brez najmanjšega vspeha. On je ostajal nasproti vsaki hladni kakor kos ledu. A sedaj hkratu ta sprememba.

(Pride še.)

PODLISTEK

54

MELITA.

Povest iz naše dobe.

Spisal Josip Evgen Tomić; prevedel Radi.

Prvi del.

V.

Okoli devete ure popoldne je bil grof Slavomir z grofico že pred stanovanjem Branimirovim. Grof se je pripeljal v svoji lahki, jako okusni kočiji ter je sam vodil konja. Od zadaj je sedela grofica vselega obraza, ker se je od tega izleta nadejala velikega vspeha. Imela je na sebi svetlo sivo popotno obleko in šiljast klobuk, omotan z belim velom, čegar krajevi so vihrali okoli njene glave in ram. Bila je krasna in ni čuda, ako so mnogi mimogredoči na ulici postajali, da bi videli, pa bodi tudi le za hip, njen lep, sveži obraz, obsijan s žarom onih neprimerenih, modrih očij.

Branimir se je požuril s svojega stanovanja in je sel k grofici bijočim srcem. Mlada, ognjena konja, katere je dal grof danes prvokrat upreči za daljni pot, sta drvila dalje proti Zagorju. Dan je bil prekrasen,

e) nalaga deželnemu odboru, da to izjavo deželnega zbora priobči sv. Zboru za obrede in vladi Njeg. c. k. Apostolskega Veličanstva, ter da z vsemi sredstvi podpre hrvatsko-slovenski narod v Istri ter obrani njegova prava do staroslovenskega obrednega jezika po njegovih cerkvah.

Politični pregled.

V Trstu, 23. julija 1902.

Deželni zbori. Posl. Biankini je v včerajšnji seji utemeljeval svoj predlog glede zakonskega načrta, ki določa, da se v zasebne šole ne smejo vsprejemati otroci, ki ne poznajo učnega jezika.

Italijanski posl. Krekich je ta predlog najodločneje pobijal, kar nam kaj jasno dokazuje, da imajo šole društva »Lega nazionale«, proti katerim je naperjen ta zakonski načrt, poitalijančevalne namene. (Glej današnjo notico: Lega nazionale — raznarodovalka!) Ako bi se vsprejemali v italijanske šole društva »Lega nazionale« samo italijanski otroci, bi Italijani ne imeli nikakega razloga protiviti se Biankinjevemu zakonskemu načrtu, a ker istega tako odločno pobijajo, dokazujejo s tem sami, da je v laških zasebnih šolah mnogo hrvatskih otrok, ki bi, ako se potrdi ta zakon, morali te šole zapustiti, vsled česar bi se morale iste zapreti.

Hrvatski poslanec Milić utemeljeval je svoj zakonski načrt, po katerem bi se sedež deželnega odbora premestil iz Zadra v Spljet. Za Milićev predlog glasovali so vsi hrvatski poslanci.

Štajerski. V včerajšnji seji štajerskega deželnega zbora je pričela razprava o volilni reformi. Slovenska manjšina ni prišla v zbornico. Konservativni poslanci so stavili več spreminjalnih predlogov, katere pa je zbornica odklonila z glasovanjem po imenih.

Razprave niso mogli nadaljevati, ker ni bilo več navzočih dovoljno število poslancev.

Trozveza. S trozvezo se godi, kakor s stolpom sv. Marka v Benetkah; na vseh koncih in krajih poka in se ruši, a oficiozni politični inženjerji dan za dnevom zatrjujejo, da je popolnoma trdna ter da ni niti misliti na to, da bi se mogla porušiti in bodo, kakor beneški inženjerji, zatrjevali to, dokler ne bo trozveza ležala zrusena na tleh. V prejšnji pogodbi bila je namreč določba, da v slučaju vojne med Nemčijo in Francijo odpošlje Italija dva vojaška kora na nemško-francosko mejo v Vogese. Sedaj se je to določilo odpravilo, a berlinska »National Zeitung« hiti zatrjevati, da ta sprememba nima nikake važnosti ter da imajo trozvezne države še nadalje dolžnost podpirati se mejsebojno v slučaju vojne. Čudno to, kaj ne: sleherni dan slišimo o kaki spremembi v odnošjih med trozveznimi državami, a vedno in neprenehoma nam zatrjujejo, da je ostala trozveza — nespremenjena. Simptomatično pa je tudi to, da zatrjevanja o stalnosti in trdnosti trozveze prihajajo skoraj izključno iz Nemčije, kar nam mora utrajiti prepričanje, da ima med vsemi tremi zaveznicami ravno Nemčija največji interes na obstanku trozveze.

A originalno je, kako nemški listi sami, ko se najbolj npenjajo za dokaz, da na trozvezi se ni ničesar spremenilo, pripovedujejo, da je Italija prav za prav z obema nogama izven trozveze. Berlinska »Post« si je n. p. najela neko odlično osebo iz obližja kralja Viktorja Emanuela, ki nastopa kakor priča, da je Italija prav zares se v trozvezi. Italija že zato ni mogla izstopiti iz trozveze — tako pripoveduje mož — ker bi sicer trpela stotine milijonov škode. Ali za božjo voljo, saj temu nikdo ne oporeka, da Italija rada uživa gospodarske dobrote, ki jih dobiva iz trozveze! Ali kaj je z vojaško stranjo, z določbami vojaške nravi v trozvezi? Na to vprašanje treba odgovora, da bomo vedeli, da-li je Italija prevzela dolžnosti za resne slučaje mejnarodnih komplikacij? In če jih je, da-li je dala jamstvo, da bo te obveznosti tudi res vršila...! A ravno na to vprašanje daje ona ličnost odgovor, katerega si ne moremo tolmačiti drugače, nego tako, da na Italijo trozveza ne more več računati. Mož priznava, da so bila med Italijo in Francijo resna pogajanja, predno se je obnovila trozveza, in da sta si dali ena drugi garancije! Mož pripoveduje tudi, da je v Italiji — in tudi v ministerstvu samem — važnih glasov za to, da bi Italija igrala le ulogo posredo-

na enem koncu, kar naenkrat nahaja notri vatelja med dvema dvozvezama: Avstro-Nemško in Francozko-Rusko. No, kralj Viktor Emanuel da je tega menenja, da more isto ulogo igrati, tudi če Italija ostane v trozvezi. To se pravi torej: Italija je sicer formalno ostala v trozvezi, faktično pa se čuti na pol poti med eno in drugo dvozvezo! In sedaj naj govore, kar hočejo, človeški razum pa govori vendar tako-le: če se kdo, ki je bil na sredi med obema koncema, se je moglo to zgoditi le tako, da se je od enega konca, kjer je bil prej, oddaljil, drugemu pa približal! Ni torej tam, kjer je bil! Zato naj se ne govori, da je trozveza ostala nespremenjena.

Nemci in Italijani. Ne le gospod Körber, ampak tudi Italijani vedo sedaj eno več in so za eno skušnjo bogateji, ki bi jih morala kurirati od hude zmote, kateri so se udajali vedno. Lekcija, ki so jo dobili v Tirolu, jim je prinesla trojen pouk: a) da se še niso pobotali z nemškim narodom, če so z izvestnimi liberalnimi listi a la »Neue Freie Presse« na jasnem in v debelem prijateljstvu; b) da bodo tirolski Italijani najbolje čuvali svojo narodnost, ako se ne le programatiško, ampak tudi taktično spravijo v soglasje z večino prebivalstva, s slovanskimi narodi; in c) da morajo biti na strani Slovanov zato, ker imajo Nemci svoje odločene cilje, od katerih ne odstopijo nikakor, in ki so istotako naperjeni proti Italijancem kakor slovanskim narodom.

O tem jih mora poučiti pisava velike večine nemških novin — krščansko socialnih, konservativnih, nemško-nacionalnih in vsenemških —, ki ne prikrivajo svoje radosti na tem, da so se pogajanja razbila, to je, da Italijani niso nič dosegli!

Če so Italijani sploh pristopni govoru logike stvari, morajo biti kurirani od svoje zmote. Če pa ne — njihova škoda

Na Balkanu. Sultan se je začel bati svojih lastnih vojakov in je zaukazal, da se morajo pravi topovi, s katerimi so se vadili do sedaj topničarski kadeti, zamenjati z lesenimi modeli! Istotako se morajo puške v vseh vojaških šolah zamenjati z lesenimi puškami. Na vseh carigradskih šolah pa se je odpravil zgodovinski pouk razun kronologije sultanov; pri onih pa, ki so umrli nasilne smrti, mora se način smrti zamolčati! In — vendar je »zgodovina učiteljica narodov«! Sultanu pa je seveda na tem ležeče, da se njegovi narodi ničesar ne nauče. Nadalje je sultan častnikom z dežele strogo prepovedal prihajati v — Carigrad.

Ako ima sultan že pred svojimi vojniki takov svet strah, potem seveda ni prav nič čudnega, da se še desetkrat bolj boji albanskega pretendenta Ivana Kastriote, kateri pride te dni baje v Albanijo. Sultan je vsled tega zaukazal, naj Kastrioto takoj primejo, čim stopi na turška tla in ga odvedejo v Carigrad, kjer ga — seveda, ako se jim posreči uloviti ga — skrajšajo za jedno glavo. Med tem so že zaprli nekaj albanskih odličnjakov, pri katerih so našli Kastriotovo proklamacijo, in jih bodo tožili radi veleizdaje.

»Wiener allgemeine Zeitung« zatrjuje, da bosti Avstrija in Rusija zahtevali od sultana z vsjo odločnostjo, da glede Makedonije in Albanije takoj izvrši obljubljene reforme, v kar ga, ako bo treba, prisiliti z močjo.

Tržaške vesti.

Dr. Dinko Vitezić, ta najčastitljiveja prikazen med prvoboritelji za osvobojenje naroda našega v Istri iz krutega jarma brezčutnega tujinstva — ta prednjak in veteran v narodni vojski, ki bije gigantsko borbo z nejednakim orožjem za božja in človeška prava naroda-trpina, za njega svobodo in srečnejšo bodočnost — ta uzor vztrajnosti, neomahljivosti, odločnosti, nikdar ne poznajoči malodušja — ta uzor odločnosti, spojene z računajočo treznostjo in tehtajočim prevdankom — ta izgled narodne požrtvovalnosti in neugasne ljubezni do svojega skromnega naroda: naš dični dr. Dinko Vitezić, bo slavil jutri, dne 24. julija, osemdeseto leto svojega življenja, toliko bogatega na delu, trudu in rodoljubni žalosti, a tudi bogatega — na vseh.

Bogatega, lahko rečemo. Narod naš v Istri je sicer šč v jarmu tujinstva, še mu ptuja, brezčutna oligarhija kuje moralne sile v okove, ali usposobljen je ta narod — za izvojevanje svojega prava — na progisvobode.

To je veliki, bogati uspeh, ki ga je dosegla četa neustrašenih rodoljubov, a njim na čelu naš slavljencev dr. Dinko Vitezić. A ta ugledni starina ni bil le prednjak v vojski, ampak on je imel največji delež na delu za prve začetke nje organizacije. On je bil glasnik, klicar, buditelj in dramitelj. In da ni on storil družega, nego da je vzbudil duhove in jih pozval na delo, storil bi bil dovolj. Ali on je bil tej četi naprestano v izgled in in vspeh se svojo delavnostjo, požrtvovalnostjo in svojo neomajno vero v bodočnost naroda! Saj smoga videli še v razdobju od l. 1891 do l. 1899 — torej kakor starčka, ki mora nositi težko breme let — neumorno delavnega na čelu naše družbe sv. Cirila in Metodija za Istro. Vsakega meseca je redno prihajal nad 70-letni starček na odboreve seje v Opatijo — torej od daleč, preko morja.

O njegovi požrtvovalnosti pričajo njegove ustanove. Stipendijalne ustanove znašajo 80000 K. Vitezić je ustanovil knjižnico rodbin in v Vrbaniku je ustanovil »Hrvatski dom«. Svota, ki jo je Vitezić potom vseh teh ustanov poklonil svojemu narodu znaša — 120000 K.

Vitezić se je porodil v Vrbaniku dne 24. julija 1822, slavi torej jutri 80. leto blagoslovljenega življenja svojega. Z vsem srecem so pridružujemo čestitki »Naše Sloge«: »Mi, ki smo spremljali to (Vitezićovo) delo od koraka do koraka, ki smo drhteli z njim in se bali, in ki hvalimo Previdnost, da nam je podelila in še vzdržuje takega zaščitnika, želimo ob enem, da bi se v našem narodu množili in širili taki značajni in nesebični trudniki, kakor je on. Živel nam Vitezić do skrajne meje človeškega življenja.

Narodni dom. Dozajemo, da so podrobni načrti za tržaški »Narodni dom« že dovršeni ter da pride arhitekt g. dr. Makso Fabiani, kateri je izdelal te načrte, jutri z Dunaja v naše mesto.

Lega nazionale — raznarodovalna družba. Kako se časi menjajo in tudi ljudje žnjimi! Pa še kako hitro! Da je kdo izmed Lahov še pred par leti izustil le žal-besedo proti »Legi Nazionale«, pribijali bi ga bili na mestu na križ, kakor da je zagrešil najhujši sakrilegij na svetosti italijanske narodne stvari. Lega je bila nedotakljiva, pred njo se je moral v spoštovanju klanjati, kdor je hotel biti vreden italijanskega imena, ker v njej je moral videti simbolizirano vse idealno stremljenje našega italijanstva! In danes? Danes je drugače. Lega je potegnena z visokega piedestala. Aksijom, da Lego je smeti le slaviti in da ni smeti ničesar oporekati jej — ta aksijom je zlomljen. Danes je tudi Italijanov, ki so sprevideli, da Lega ni nikako idealno, vzvišeno, nedostopno in nedotakljivo bitje, ampak da je tudi ona le delo človeka s hibami — in premnogimi! Danes vidijo tudi Italijani, da je tudi Lega steklenica, z lepo mamečo etiketo in dokaj — kisljo vsebino. Danes je tudi Italijanov, ki uvidevajo, da tudi Lega ni institucija le v obrambo lastnega naroda, ampak da tudi ona mora le prepogosto služiti le osebnim ambicijam in za podstavo moči in gospodstvu — klik! Danes je že Italijanov, ki ne verujejo več prav, da so, položivši dar za Lego, pomogli v obrambo svoje narodnosti, ampak prav močno se jim je jelo dozdevati, da so s tem koristili v prvi vrsti le — klikam. Najsigurneje znamenje tega spoznavanja med Italijani je — padanje nje dohodkov, oziroma krčenje radodarnih prispevkov! Tega niso mogli potajiti tudi na zadnjem občnem zboru v Trstu. Bolj glasno nego bi mogli govoriti mi v dokaz, da ugled Lega pada pred širokimi sloji Italijanov, dokazuje skoro neverjetni pojav iz teh zadnjih dni: kar od štirih novinarskih strani so jeli naskokovati one, ki vodijo krmilo laške Lega, očitaje jim, da je tudi ta šolska družba postala žoga v rokah kamorizma. Lego napadajo: »Trieste«, »Sole«, »Diritto« in »Lavoratore«.

Ta sprememba v sodbi prihaja od todi, ker Italijani ne verujejo več prav, da Lega služi jedino le obrambi njihove narodnosti.

Mi Slovenci moramo pa seveda seči veliko dalje v svoji sodbi in obsodbi. Dočim jej očitajo Italijani, da ne služi izključljivo le svojemu statuaričnemu namenu: — obrambi laškega jezika —, ampak tudi drugim, precej manje idealnim nameram, pa jej moramo mi očitati, da Lega je člen politične organizacije in sredstvo političke agitacije, naperjene proti naši narodnosti.

V prvo je neoporečno dejstvo, da — v

kolikor se Lega res peča s šolstvom — ista le v minimalni meri posveča svojo pažnjo laškim otrokom — in na tisoče je teh laških zanemarnjenih otrok!! —, ampak lovi v svoje šole naše slovenske otroke. Nečemo opisovati in žigosati sredstev, katerih se poslužuje o tem, saj je že čim sam na sebi — fakt, da družba, ustanovljena z namenom, da brani svoje, seza po ptujem, po krvi drugih — dovolj nemoralen in v kričnem navskrižju z etičnimi zakoni! Ampak naj bo konstatirano le to: da Lega ni zaščitnica svoji laški deci, kjer je ista morda v nevarnosti raznarodanja, ampak je veliko bolj raznarodovalka ne-italijanskih otrok! Dokazov za to imamo na vseh koncih in krajih: v Trstu, v njega okolici, v Istri in v Dalmaiji! Da, ravno te dni smo dobili iz razprav v dežel-nem zboru dalmatinskem klasičen izgled in dokaz o resnični nravi Lega in nje namenov.

V Spljetu ima Lega svojo šolo, v katero zahaja 113 otrok. Od teh 113 je 12 italijanskih podanikov, 11 iz italijanskih rodbin izven Spljeta, 19 jih je iz domačih rodbin, ki govore italijanski, a 71 jih jih je iz hrvatskih rodbin, ki tudi govore hrvatski.

Ta izgled krči, da Lega ni toliko vzgojevateljica laških, ampak v veliko večji meri raznarodovalka neitalijanskih otrok.

Ali mi Slovani, izlasti pa v Istri, imamo ta občutek, da učinke delovanja Lega proti naši narodnosti občutimo tudi na poljih in ob prilikah, ki bi smele dajati Legi povoda za delovanje približno toliko, kolikor sme imeti šola posla s — politiko in posebno še z vojtvam!

Ali se umejemo? Upamo, da se! Zato smemo napraviti piko za danes.

Gospodovalna signoria proti opozicijskonalnim listom. Včeraj se je italijanska liberalna večina mestnega sveta tržaškega sešla na privatno posvetovanje in je sklenila, da bo od sedaj naprej tožila vse tiste liste, ki bodo na obrekovale način pisali o mestni upravi. Izjemo hočejo delati le s takozvanimi »libelli di professione«, t. j. listi, katerim da je obrekovanje jedini namen. Tu menijo bržkone list »Sole«.

Križevi pot za domovinsko pravico! Pišejo nam: S kako napetostjo se je čakalo trenutka, ko stopi v veljavo novi avstrijski domovinski zakon! Sleherni polnoletni mož je računal svoječasno, da zadobi domovinsko pravico tam, kjer prebiva nad 10 let. Najivneži so mislili celo, da se jim bo to domovinstvo kar usiljevalo! A kako razočaranje danes! Od tisočev vloženih prošenj je dovoljno rešenih le kaka stotina!! Vsi drugi morajo čakati, ponavljati prošnje in se pritoževati na vse mogoče instance!

Pisec teh vrstic je vložil prvo prošnjo že pred 17 meseci, a do danes nima še rešitve v rokah!

Stotine prisilcev je obupalo in so vse dokumente vrgli v koš! Največ teh je trosilo dva trikrat po eden, dva in več forintov za razne prošnje, ki so bile vse odbite iz tega ali onega vzroka.

Magistrat tržaški zavlačuje rešitev sleherne prošnje po 7, 8 in tudi po več mesecev! In to v kljub zakonitim predpisom, ki določujejo največ 6 mesecev časa za rešitev teh prošenj!

Centralni redarstveni urad tržaški drži že od oktobra prošlega leta kopo prošenj za potrdilo 10 letnega bivanja, ne da bi izdal taka potrdila!

Na ministerstvu leže že četrti mesec cele kopo prizivov, na katerih rešitev težko čakajo prisilci. Z eno besedo: ta zakon se izvršuje tako, da se mora šteti srečnega oni, ki si je na podlagi tega uzor zakona pridobil domovinsko pravico!

Mi tržaški Slovenci smo se postavili na stališče, da si hočemo s pomočjo slovensko pisanih prošenj priboriti domovinstvo. V začetku se nam je posmehoval marakdo, češ: v Trstu ne vdobite nikdar domovinske pravice, ako ne na podlagi laških prošenj. No, mi se nismo vstrašili takih in sličnih pojavov narodne malodušnosti. Niti slavni mestni magistrat nas ni prestrašil, da-si je vračal vse naše prošnje z opazko, da ne umeje našega jezika. Mi smo poiskali avstrijske zakone in ti so nam — vsaj v tem slučaju — pomogli do naših državljanskih pravic.

Oni pa, ki so se v začetku posmehovali slovenskim prošnjam, oziroma onim, ki so pisali te prošnje, so danes prepričani, da kedor ne odjenja — zmaga!

Naš magistrat ne postopa tako le proti

slovenskim prošnjam. Laški prosilci trpe (kakor mi) vsa možna šikaniranja od te slavne oblasti.

Danes smo imeli v rokah en slučaj, ki je vreden, da se ga objavi v večjo čast in slavo našim mestnim voditeljem.

Nekdo je z laško prošnjo prosil za podeljenje domovinske pravice v Trstu. Magistrat je to prošnjo odbil z dnem 1. maja t. l. in z motivacijo, da je bil prosilec v mestni bolnišnici tržaški — meseca marca leta 1892!!

Zakon pa govori: da oni, ki je v zadnjih 10 letih prejemal kako stalno miloščino, mora čakati, predno more zadobiti novo domovinsko pravico, toliko časa, da preteče 10 let od časa, ko je prejemal to miloščino.

V gornjem slučaju je poteklo 10 let in 2 meseca, a si je upal naš slavni magistrat odbiti prošnjo! Torej v očitnem nasprotju z določilom zakona! Radovedni smo, kaj poreče na to naše tržaško namestništvo, katero je vdobilo slov. priziv proti omenjenemu magistratnemu odloku.

Želeli bi tudi znati, je-li upravno sodišče že razsodilo o tem, da-li je slučajno bolnišniško oskrbo smatrati kakor stalno miloščino ali ne?! Prosimo ono gospodo, ki ima priliko kaj doznati o tem vprašanju, naj nas blagohotno obvestijo in nam s tem olehčajo naše delovanje.

Našincem priporočamo še enkrat, naj ne obupujejo. Mi hočemo porabiti vsa zakonita sredstva v to, da pridobimo domovinsko pravico vsem onim, ki imajo po zakonu pravico do nje.

Obračajte se zaupno na urad pol. društva »Edinost«, ki gre rad na roko vsem, pa bilo tudi drugorodcem!

Družbi sv. Cirila in Metodija je vročil gosp. Ivan Jebračin, trgovec in tovarnar v Ljubljani zopet 200 K kakor izkupilo od kave. Do sedaj je že naklonil iz kupčije z družbino kavo 3400 K. Lep dohodek se je pridobil tem potom v slovenske kulturne namene, a bil bi lahko še večji, da bi rabili Slovenci le to izborno blago domače industrije. Torej Slovenci! Svoji k svojim v prid obmejni slovenski mladini!

Prebršani sleparji. V Trstu smo na vseh poljih moderni, tega nam ne more odrekati nikdo. Kar se zgodi kje drugje po svetu, posnemati se mora, če tudi le v zmanjšani meri, tudi v Trstu. Glasovita pariška sleparka Humbert dobila je tudi v našem mestu svoje posnemalec. Pred časom je začel tu operirati nek eleganten gospod, kateri se je predstavil za Leopolda Lonzerja, zastopnika goriške »Banca friulana«. Poiskal si je štiri posestnike, s katerimi se je začel dogovarjati za najetje štirih hipotek za skupaj kakih 450.000 kron. Izkazoval se je z vsemi potrebnimi dokumenti, seveda falzificiranimi, dohajala so mu tudi pisma z firmo omenjene banke iz Gorice. Zajim je bil tudi neki drugi gospod, katerega je predstavil za inženjerja izvenca banke in kateri je pregledaval poslopja, ki so se imela hipotekirati. Oba sleparja sta stvar dotirala tako daleč, da so se pred notarjem dr. Zencovichem sestavila dotična dolžna pisma in je Lonzaer zatreljal opehranjenim posestnikom, da dobe v par dneh zahtevna posojila, pa kar si je dal izplačati kakih 600 kron za posredovanje in druge stroške in se je poslovil. Posestniki pa so zastopnj pričakovali denar in ko so se pri dotični banki informirali, izvedeli so, da je bila vsa stvar le velika sleparija in da dotični gospod ni bil nikak zastopnik te banke. — Stvar ima policija v rokah, a sleparjev še niso našli.

Pretep pri sv. Jakobu. V ponedeljek se je neka večja družba mladeničev prav resno pretepala na ribjem trgu pri sv. Jakobu. Ko je na lice mesta prihitel redar Leopold Gulič, je večina pretepačev pobegnila ter jih je ostalo tam še en par. Neki 20 letni Ivan Gismond je ravno, ko je prihitel redar, tako močno udaril svojega nasprotnika s kolom po glavi, da se je isti zgrudil na tla. Potem pa se je Gismond obrnil proti redarju in ga zadel v trebuh, na kar je Gulič potegnil sabljo in usekal Gismonda po glavi, ki se je tudi zgrudil na tla v krvi. Ko so nekateri okolostojeci videli to, postavili so se proti redarju in ga hoteli razorožiti, vsled česar je Gulič porabil samokres in grozil napadalcem, da ustrelj, ako se ne odstranijo, kar pa ni pomagalo, dokler ni redar res ustrelil v zrak: še le tedaj so napadalec pobegnili. Na to so prišli na pomoč še drugi redarji ter odvedli v

zapor Gismondija in še dva druga napadalec: 30 letnega Angelija Naccari in 39 letnega Josipa Medvesiča.

Dražbe promičnin. V četrtek, dne 24. julija ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. c. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe promičnin: ulica Montecucco 31, hišna oprava; ulica delle Acque 2, seno, stikalnica, tehtnica, vozovi in pisarniška oprema; ulica Madonna del Mare 6, stroj za rezat papir; ulica Barriera vecchia 25, galanterije in razno; ulica del Bosco 6, hišna oprava; ulica dell'Istria, hišna oprava; ulica Chiozza 14, hišna oprava; ulica del Trionfo 1, mizarske klopi; ulica Sette Fontane 7, hišna oprava.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplo + r ob 7. uri jutraj 23.9° ob 2. uri popoldne 25.7° C. — Tlakomer ob 7. uri jutraj 757.2 — Danes plima ob 11.46 predp. in ob 10 31 pop.; osaka ob 5 11 predpoludne in ob 4 41 popoldne.

Vesti iz ostale Primorske.

× **Neverjetno ali resnično!** Tukaj nam je zabeležiti dogodek, a ne vemo: ali bi ali ne bi. Tako kričeč je ta dogodek, da se bojimo po pravici, da nam čitatelji ne bodo verjeli. Saj se je tudi nam godilo tako, da nismo verjeli svojim očem. Čitali smo zopet in zopet, da se uverimo, da li nismo poprej slabo čitali. Ali tu je pred nami na mizi črno na belem: Cesar in kralj avstrijski, Fran Josip I. je daroval občini Pazin za gradnjo cerkve 1000 K. Ako tudi pustimo moment dinastične lojalnosti na strani — sta menda že čut hvaležnosti in uljudnosti zahtevala, da občinski zastop primernim potom izreče zahvalo na tem daru. Županstvo je tudi res sklicalo v ta namen sejo, v kateri se je ravno zgodilo tisto neverjetno: za predlog županstva so glasovali vsi člani občinskega zastopa, iz v z e m š i l e d v o j j i c o n j i h : c. kr. višega davkarja **Roviša in c. kr. notarja dra. Cecha.**

Tako daleč smo torej že prišli v naši Istri po modrosti in nezmotljivosti glasovitega zistema, da je c. kr., ki v svoji lastnosti kakor zastopniki občine nečje izreči svojemu vladarju zahvale za dobroto, storjeno občini!!

Vsaka beseda komentarja bi le kvarila utis, ki ga ta vest mora napraviti povsodi.

× **Iz Spiljeta** nam pišejo: Naši vrli Sokolaši so nam dne 12. t. m. priredili javno telovadbo. Produkcije so bile izvajane tako točno in precizno, da smo se kar divili vrlim telovadcem in da se smemo ponašati z njimi. Najprej so izvrševali lepe vaje na raznih orodjih, katerim je občinstvo viharno ploskalo. Potem je bilo natecanje v skakanju v daljavo. Skakali so lepo, elegantno, pravilno. Prvo nagrado je dobil brat Stjepo Buzolič, ki je skočil 5 58 m, Drugi je skočil 5 20 m, tretji 5 11 m. Ostali so skočili od 4 80—5 m. Skakanju so sledile vaje z ročkami. Te je izvajal oddelek predtelovadcev. Da si so te vaje mučne in naporne, vendar so bile izvajane jako elegantno in precizno. Hvala telovadcem. Zatem se je 6 Sokolov natecalo v metanju železnih krogelj od 22 kg. teže. Prvo nagrado je dobil Bradanič Slujo Stjepan, ki je vrgel kroglo 7 60 m. Milo nam je, da goji naš Sokol to povsem narodno igro.

Vrhunec iznenadenja za naše občinstvo pa je bil, ko je 184 Sokolov in mladega naraščaja nastopilo za proste vaje. Toliškega števila telovadcev še nismo videli. Tudi te vaje so bile izvršene tako precizno, da boljsemu se nismo mogli nadejati. Sledile so francozke vaje z bati. Te vaje so tako ugajale našemu občinstvu, da ni bilo ploskanju ne konca ne kraja. Zadnja točka je bila natecanje v tekanju na 300 m daljave. Tu smo videli strele in ne ljudi. Diviti smo se morali Oskarju pl. Grisogano, ki se daljavo 300 m brez najmanjšega znamenja upehanosti preletel v 42 2/5 sekunde ter dobil prvo nagrado.

Po telovadbi se je vršila lepa zabava. Odhajajočim z vežbališča je občinstvo sledilo Sokolom vse oduševljeno in vsklikaje: do skorajšnjega svidenja, mili Sokoli! Na povratku in Sokolovno je Sokole pričakoval ves Spljet. Občinstvo je kakor iz enega grla pozdravljalo Sokole. Na toli lepih vsehpih našega Sokola ima neoporečno zaslug naš učitelj telovadbe L. Nehrny, ki se ne plaši ne truda, ne zgube časa na vršenju svoje lepe naloge.

Naprej! Na zdar!

× **Brzjavna služba.** Ker je zasedanje deželnega zbora istrskega zaključeno, imata poštna in brzjavna urada v Kopru in Počreču zopet normalno službo.

Vesti iz Kranjske.

* **Na I. drž. gimnaziju v Ljubljani** so bile maturitetne skušnje predvčeršnjim zaključene. Kandidatov je bilo 61, kandidatelj pa 2. Z odliko je napravilo maturo 7 izprašencev, z dobrim vspehom 32, 17 jih mora ponoviti skušnjo v septembru iz enega predmeta, 7 pa jih je bilo reprobiranih. — Tudi obe gospici — obe Nemki — sti položili maturo z dobrim vspehom.

* **Nevihta.** Iz Idrije pišejo »Slovencu« 21. julija: Sinoči okoli tri četrt 10. ure je bila za sklep sokolskih slavnosti velika nevihta. Naposled je udarila še strela v stanovanje c. kr. učiteljice gospice J. Zabela je najprej v dimnik, planila na streho ter je nekaj raztrgala, na to pa predrla strop podstrežnice, v kateri je hišni vodovod. Postrežnica Marija Peternel, pridno 20-letno domače dekle, je zajemala vodo. Strela jo je prasnila ob glavi na desni strani v desno ramo in roko, katero je nekoliko ožgala. Ob hudem udarcu so se dekletu najbrže pretresli možgani, da je obležala v hipu nezavestna. Zavedla se je še le sedaj po skoro 20 urah in upati je, da okreva.

Vesti iz Štajerske.

— **Slovenski denar za nemške slavnosti.** Včeraj že smo pribili na tem mestu kričeče dejstvo, v katerem se verno zrcali vsa krivica, ki jo trpe naše manjšine ob mejah, in se zreali vse žalostno položnje teh manjšin — dejstvo namreč, da se tudi slovenski denar rabi za prireditve, ki ima značaj, sovražna istim slovenskim davkoplačevalcem. — Le-ti imajo torej poleg škode še zasmehovanje po vrhu.

Za pevsko slavnost, ki bo v nedeljo v Gradcu, je deželni odbor štajerski že svoječasno dovolil 10000 K, sedaj pa čitamo v »Sl. Narodu«:

»Štajerski deželni zbor je na predlog poslanca grofa Stürgkha včeraj dovolil še 10.000 K za prireditev »Singerbundfesta« v Gradcu. Torej 20.000 K skupno iz deželnega denarja za veliko nemško strankarsko veselico, od katere bosta imela dobiček samo Gradec in nemški nacionalizem. No, pa saj ni nikogar v zbornici, ki bi prigovarjal, da se deželni denar, ki je v jedni tretjini potekel iz slovenskih žepov, tako zapravlja«.

— **Strela.** V št. Pavlu v Savinski dolini je strela udarila v lipo, pod katero je posestnik Jakob Vodlak p. d. Bucelj les metal raz voz. Strela je možu raztrgala čevelj in sežgala spodnji del hlač, drugače pa ga ni poškodovala.

Razne vesti.

Pešpolk št. 96 baron Catinelli, ki je bil sestavljen iz štirih nekdanjih graničarskih polkov, slavi danes spomin na čine junaštva, ki so jih rečeni polki dovršili v dneih od 18. do 25. julija leta 1848 na bojišču v Italiji. Da moztvu vatanajo v spominu ti slavni čini njihovih prednikov, je odredil zapovednik polka, da se ima dne 23. julija praznovati kakor slavnosten dan polka. Moztvu so tolmačili danes junaštvo prednikov in čitale so se naše zadušnice za padle v onih bitkah.

Reški »Novi list« pripomija: »Pravično bi bilo, da se moztvu tudi raztolmači, kaj je dobil za to tisti narod, ki je rečene polke preskrbljeval z vojaki! Mi pa dostavljamo: Vse to, kar je dobil, imajo na duši nezmišelnosti in slepi državniki!

Madjarski častnik proti nemščini. V budimpeštanskem mestnem vrtu so pobarvali klopi; da bo pa občinstvo opozorjeno na to, prilepili so na klopi madjarske in nemške lepake: es ist frisch angestrichen. Mimo teh lepakov je prišlo nekaj domobrantskih častnikov, ki so se takoj začeli zgražati nad nemškim napisom, jeden njih pa je vzvel svojo sabljo ter je lepak strgal s klopi.

Veroizpovedanja v Nemčiji. Dne 1. decembra 1900 je bilo na Nemškem 35,231.104 protestantov (1890 samo 31,026.810), katolikov 20,321.441 (prej 17,671.929), za tem 586.948 Židov (prej 567.884). Po takem je število protestantov narastlo za 4,204.298, a katolikov za 2,649.512, Židov pa za 194.06.

Brzjavna poročila.

Novi vojaški kazensko-pravdni red. DUNAJ 23. (B.) Kakor poroča »Fremdenblatt« temelji novi vojaški kazensko-pravdni red, izdelani od vojnega ministerstva

v sporazumljenju z obema ministerstvoma za deželno brambo, na načelih zatožbe, neposrednosti, ustmenosti, svobodnega dokazovanja, uporabljanja pravnih sredstev proti končni razsodbi, obrambe po tretjih osebah in pripoznanja javnosti.

Razburjenje na Francozkem radi postopanja proti kongregacijskim šolam.

PARIZ 23. (B.) Razburjenje je trajalo ves dan. V obližu cerkve Madeleine je prišlo do sicer neznatne demonstracije. Število aretiranih znaša nad 300, vendar pa so jih le kakih 10 obdržali v zaporu. Za danes je pričakovati novih pojavov, ker je napovedano neko zborovanje kongregacijam v prilog. Socijalnodemokratski in radikalni listi pozivljajo republikane, naj pridejo kak pojav.

Volilna preosnova na Štajerskem.

GRADEC 22. (B.) Predloga o volilni preosnovi, katero so morali danes odložiti z dnevnega reda, ker ni bilo navzočih potrebno število poslancev, pride v četrtek vnovič v razpravo.

Visoki gostje.

DUNAJ 23. (B.) Dospela je semkaj iz Aten kraljica Grška s princem Kristofom ter je pomudivši se tu nekoliko dni, nadaljevala svoje potovanje v Petrograd.

Kardinal grof Ledochowski.

RIM 23. (B.) Truplo kardinala Ledochowskega so balzamirali in se danes javno izloži v škofovskem ornatu v poslopju Propagande. Pri mrtvecu čuvajo kapucini. V petek se zemski ostanki pokojnega kardinala prevedejo v jednostavnem sprevodu v cerkev S. Lorenzo v Luccina, od koder se po darovani maši-zadušnici odvedejo na pokopališče v Varano, kjer jih pohranijo v kapeli Propagande. Sree pokojnega kardinala prevedejo v Gorki.

Aleksander Levi Minzi
Prva in največja tovarna pohištva
vseh vrst.

• T R S T •

TOVARNA: Via Tessa, vogal Via Limitana	ZALOGE: Piazza Resarje št. 2 (šolsko poslopje) in Via Riborgo št. 21
--	--

Telefon št. 670.

Velik izbor tapetarij, zrcal in slik. Izvršuje naročbe tudi po posebnih načrtih.

Gene brez konkurence.
ILUSTROVANI ČENIKI ZASTONI IN FRANKO
Predmeti postavio se na par obrod
ali železnico franko.

Velikanska rastava pohištva in tapetarij. Izvenredno ugodne cene. **VILJEM DALLA TORRE** v Trstu, trg Giovanni 5. (Palača Diana.) Moje pohištvo doneseršečo. —

MIZARSKA ZADRUGA V GORICI
z omejenim jamstvom
naznanja slovenskemu občinstvu, da je prevzela
prvo slov. zalogo pohištva
iz odlikovanih in svetovnoznanih tovarn v Solkanu in Gorici
Antona Černigoj-a
katera se nahaja
v Trstu, Via Piazza vecchia
(Rosario) št. 1.
(na desni strani cerkve sv. Petra).
Konkurence nemogoča, ker je blago iz prve roke.

MATTONI
GISSHÜBLER
naravnost
alkoholna klobasa

Razpis natečaja.

Na mešanem enorazrednici se slovenskim učnim jezikom v Slivji (občina Materija) popolniti je mesto učitelja (voditelja) III. plačilnega reda.

Dohodki združeni s to službo razvidni so iz deželne postave za Istro z dne 9/10. 1901 dež. zak. list št. 35.

Prositelji naj svoje pravilno opremljene prošnje predpisanim potom štiri tednov sem predložijo.

C. kr. okrajni šolski svet.

Predsednik:

Manussi I. r.

Mihael Zeppar

v Trstu, ulica San Giovanni št. 12

ima zalogo pečj od majolike v velikem izboru, sama novost, bodisi glede risarij ali barv. Snov sestaja od same stanovitne zemlje. Izključna zaloga za Trst, Primorje in Dalmacijo slavnoznane in odlikovane tovarne za peči Bratov Schütz v Blanskem (Morava) ustanovljena 1848. Pri teh pečih se prihrani 50% na kurjavi. Lastna tovarna štedilnih pečj iz železa ali udelanih z majoliko. Izvršitev po meri in nizkih cenah.

Odlikovana v Rimu se zlatno kolajno in zaslužnim križcem. Odlikovana na Dunaju se zlatno kolajno in častno diploma.

Odlikovana tovarna za čopiče in ščetke

Ivan Angeli

ulica Canale 5

nasproti cerkve sv. Antona novega.

Edini specialist za izdelovanje zidarskih in slikarskih čopičev; lastna specialiteta čopičev za barvanje s pokostjo.

Pleteni naslanjači francoskega sestava in nedosežne kakovosti.

Se ne boji nikake konkurence glede zmernih cen kakor tudi izvrstnega izdelka.

Čuvati se je dobro da se ne zmenja moja trdka s konkurenti jednakega imena.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni izkaz 2 1/4%	30-dnevni odkaz 2 1/2%
30- " " 3 1/4%	3-mesečni " 2 1/4%
	6- " " 2 1/2%

na pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstrijske veljave, stopajo nove obrestne takse v krepost z dnem 24. junija, 28. junija in odnosno 20. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

v vredn. papirjih 2% na vsako svoto. V napoleonih brez obrestij.

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavt Reko kako v Zagreb, Arad, Bieltitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomostu, Czovec, Ljubljano, Linc, Olomcu Reichenberg, Saaz in Solnograd, brez stroškov.

Kupnja in prodaja

bitku 1% provizije.

Inkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

Jumčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu, Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih. Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohranu.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem kursu. Sprejemajo se v pohranu vrednostni papirji, zlati da sre brni denar, zlati avstrijski bankovci itd. po pogodb

TOVARNA POHIŠTVA IGNACIJ KRON

Dvorni založnik. Ustanovlj. 1848.
TRST
ul. Cassa di Risparmio
Tovarna na Dunaju.

Ulica Cassa di Risparmio

Ceniki, izvorni narisi, načrti za sobe — na zahtevanje brezplačno. —

Stavbinsko podjetje

G. TÖNNIES

Stavbinsko podjetje

Ljubljana.

Tovarna za mizarsko orodje in parkete, stavbinsko in umetno ključarstvo.

Delalnica za konstrukcijo železa itd.

Sprejena naročbe za vsakovrstna mizarska dela kakor: kompletne okna za cele stavbe in izločna okna na vreteno, vrata, portale, oprave za prodajalne in družega pohištva v vseh slogih. — Podovi mehki in trdi vseh vrst kakor: dešiče, parkete, od jermena in navadnega lesa. Kompletne stavbinske kovaška dela, stopnice, ograje, žične mreže, železne zatvornice na vreteno ita. itd.

Proračuni brezplačno.

Reference prve vrste na razpolago.

S kščekom sladkorja ali nekaj vode zavžite po potrebi 20 do 40 kapljic.

A. Thierry-jevega balzama

se zeleno varstveno znamko »nuna« in ra kovinskem zamašku vtisnjeno tridko. Edino pristno, da utešite kašelj in in dste vsem obalnim ogrejem čisto delovanje. Vdobjiva se v lekarnah. Po pšti 12 malih ali 6 velikih steklenic 4 krone.

Thierry (Adolf) Limited lekarna k angelju varuhu v Pregradi (Rogatec Sauerbrunn.)

Naj se izogiblje ponarejanj ter pazi na zeleno varstveno znamko »nuna«, ki je registrovana v vseh naprednih državah.

Najstarejša slovenska tovarna in zaloga pohištva

Andrej Jug

TRST — ulica sv. Lucije št. 12 (zadej c. k. sodnije) — TRST

prporoča svojim cenjenim rojakom svoje najbolje in trpežno pohištvo, bodisi svetlo ali temno politirano, kakor za spalne, jedilne in vizitne sobe. Sprejema tudi naročbe za vsakovrstne izdelke po načrtu ali poprave, krtere izviši v najkrajšem času in v polno zadovoljnost naročitelja.

Cene brez konkurence.

Za obilne naročbe se topla priporoča svojim rojakom v mestu, okolici in na dežel: v smislu gesla: Svoji k svojim!

„Andemo de Franz“

krčma

v ulici Geppa št. 14.

Joči vina prve vrste:

Bela vipavska	liter po 36 kr.
Črna istrska	„ „ 36 „
Istrski refošk	„ „ 48 „

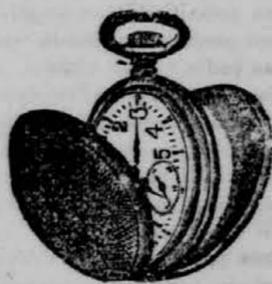
Kuhinja domača, vedno preskrbljena z gorčimi in mrzlimi jedili po zmernih cenah. Družinam se pošilja na dom od 10 litrov naprej: Ipavsko belo liter po 28 kr. črno istersko liter po 28 kr.

Priporoča se tudi krčmarjem, katerim dajem vinood 50 litrov naprej po dogovorjeni ceni.

Josip Furlan, lastnik.

Švicarska urarska obrt.

Samo 16 K.

Naznanjamo vsem večakom, častnikom pošt. m. železniškim in redarskim uradnikom kakor tudi vsakomur ki rabi dobro uro, da smo opreželi edino razprodajo novoizdane originalne genske 14 karatne remont. ure zlatega elektro-plaque, „sestav glashütte“. Te ure imajo protimagnetne preciziz k

urni stroj so najtačnejše regulirane in preskušene in dajamo z vsaako uro 3-letno pisмено jamstvo. Okrov ki je sestavljen od treh odskočnih pokrovčkov, je moderno in krasno izdelan ter napravljen iz novo iznajdene ameriškanske goldinske kovine ter prekrit s 14-karat. zlatom, tako, da je podoben čistemu zlatu, in veščaki jo ne morejo razločevati od prave ure, ki velja 200 kron. Edina ura na svetu, katera ne zgubi nikoli zlatega lica. Sprejeli smo v 6 mescih 10.000 dodatnih naročb in okoli 3000 pohvalnih pism. Cena uri za gospode ali dame le 16 kron poštnina in colnina prosta. Vsaki uri je brezplačno pridejam možnjček od usnja. Krasne in moderne veržice od zlatega plauge za gospode ali dame (tudi ovratnjice) po 3. — 5. — in 8. — K. Ako ura ne ugaja, se sprejme nazaj vsled česar se nima nobenega rizika. Razpošiljanje po poštnem povzetju ali predplačilu. Naročbe je pošiljati na Razpošiljanje ur „Chronos Basel (Švica)“. Za pisma v Švico je staviti znamko za 25 stot., na dopisnice 10 stot.

ZALOGA DALMATINSKIH VIN

iz lastnih kletij

in

ISTRSKI TERAN,

ki se topla priporoča družinam, gosp. krčmarjem in restavratorem.

Simeon Pavlinović, ul. Chiozza 11.

Odlikovan z dvema zlatima in bronastima kolajnama

Fran Hlavaty

ulica Giulia št. 1/A.

Obuvala po angležkem in francoskem vzoreu izdeluje po meri cenj. damam in gospodom kakor tudi za otroke. Delo okusno in trpežno.

Popravljanje starega obuvala.

A. BUCHBINDER

TRST. — ulica Riborgo št. 27. — TRST.

Raznovrstna zaloga ogledal in okvirjem tapecij vseh vrst, ročnih kovčkov in velikih kovčkov vseh vrst po načrtih železniž. Naročbe sprejema za kompletne sobe toli v mestu koli za odpošiljanje po železnici ali morju. Čevljarski mojster

Naznanilo.

Se naznanja slavnemu občinstvu, da se nahaja

Novo tržaško

pogrebno podjetje

Alojzija Mozetič-a na lesnem trgu št. 4 (pred kavarno „Armonia“).

Svoji k svojim! «Novo pogrebno podjetje» je v narodnih rokah, zato se topla priporočamo vsem našincem v mestu in v okolici. Isto se nahaja na lesnem trgu št. 5, na vogalu nasproti kavarne »Armonia«.

JAKOB BAMBIČ

trgovec z jedilnim blagom

Via Giulia št. 7.

Priporoča svojo zalogo jestvin kolonijalij vsakovrstnega olja, navadnega in najfinejšega. — Najfineje testenine, po jako nizkih cenah, ter moke, žita, ovs, otrobi. — Razpošilja naročeno blago tudi na deželo na debelo in drobno. — Cenike razpošilja franko. Priporoča se pri najsolidnejšem delu in cenami.

Jakob Kosmerlj

TRST

ulica ss. Martiri št. 16

nasproti Komando Marine.

TRGOVINA

jestvin in kolonijalnega blaga, delikates in konserv.

Izbior raznih vin in likerjev.

Imam tudi filijalko v ulici Bastione št. 2 nasproti ženskemu liceju.

Priporočam se p. n. občinstvu in sem najjudanejši

Jakob Kosmerlj.

Sprejemajo se tudi naročbe za razpošiljanje

Prodajalnica izgotovljenih oblek

„Alla città di Trieste“

trvrke

EDVARD KALASCH

Via Torrente št. 34

nasproti giedališču „Armonia“ s krojačnico, kjer se izvršujejo obleke po meri in najugodnejših cenah. V prodajalnici ima tudi zalogo perila za delavski stan po izvenredno nizkih cenah. Izbior boljših in navadnih snovij.

VELIK IZBOR

izgotovljenih hlač za delavce

kakor tudi blaga za hlače, ki se napravijo po meri.

Velikanski izbor raznega pohištva

spalne in jedilne sobe, svetlo ali megleno politirane.

Bogat izbor

divanov, okvirjev, ogledal, stolic, stenskih ur

se nahaja v dobroznani

zalogi pohištva

Rafael Italia

Trst - ul. Malcanton št. 1. - Trst.

Obuvala!

Pri Pepetu Kraševcu

zraven cerkve sv. Petra (Piazza Rosario pod ljud. Solo) Bogata zaloga raznovrstnih obuval za gospode, gospe in otroke.

Poštne naročbe se izvrše takoj. Pošiljate so poštnine proste.

Prezema vsako delo na debelo in drobno ter se izvršuje z največjo točnostjo in natančnostjo po konkurenčnih cenah.

Za mnogobrojne naročbe se topla priporoča

Josip Stantič čevlj. mojster.

Zalagatelj uradnikov in uslužbencev konsumnega skladišča c. kr. glavnega carinskega urada in c. kr. generalnih skladišč; nadalje stražnikov c. kr. javne straže v Trstu in Miljah ter orožništva c. kr. priv. avstr. Lloyd.

OBUVALA.

— Dobro jutro! Kam pa kam?

— Grem kupit par čevljev!

— Svetujem Vam, da greste v

ulico Riborgo št. 25 po domače k Pierotu. Tam vdobite vsake vrste obuvala za moške, ženske in otroke. Isti popravlja male stvari brezplačno ter sprejema naročbe vsakovrstno obuvalo na debelo in drobno.

Lastnik: Peter Rehar.

Spoštovane slovenske gospodinje

Zahtevajte pri svojih trgovcih

NOVO

Ciril-Methodijevo

cikorijo.